

მომზადებულება, მაგრამ მინც კლერკალები, თუმცა რიცხვით ძალზედ შემცირებულნი, მივიდნენ ახალი მინისტრების კარ წინ, დამტკიცებულ-დაფხრევილ ბაირალებითა და ჩამქრალი ჩირაღდნებით ხელში და თავიანთი მადლობა გამოუცხადეს.

როგორც უკანასკნელი ტელეგრაფებიდან სჩანს ამ შეტყუებას უკიდურესი პარტიაც გამოუწვევია, რომელიც თურმე რესპუბლიკის დაარსებასა ჰქადაგებს ბელგიაში.

შინაური ძროხისა.

== ძალაქის საბჭოს პირველი საქალაქო სესხით სხვა საქმეთა შორის ოთხი სახლის აშენებაც უნდოდა ოთხ საქალაქო პირველ-დაწყებით სასწავლებელთათვის ქალაქის სხვა-და-სხვა ადგილას.

ამ საგნისათვის გადაღებული იყო 30,000 მან., მაგრამ ეს კარგი დაწყობილება—საკუთარი სახლის აშენება სასკოლო ჰიგიენის მოთხოვნების თანხმად—ჯერაც არ შესრულებულა და ოთხი პირველ დაწყებითი სასწავლებელნი ქალაქისა ისევ დაქირავებულ კერძო სახლებში არიან მოთავსებულნი.

== სიღნაღიდან გვერენ: ევერა ეშველა-რა სიღნაღს. სიღნაღის ქუჩების უსუფთაობამ სწორედ შეგვაწუხა და ამაზედ მეტი აღარ შეგვიძლიან. ქეთილ-მობილთ კლუბის წინ ისეთი ბინძურობაა, რომ კლუბში მიმავალმა ცხვირზე ხელი უნდა წაიკიროს. სხვა ქუჩებს ჯანი წაუყიდეთ, ეს პირველი ქუჩა მინც არის სუფთად შეინახონ.

უსუფთაობა როგორღაც გამჯდარი აქეს სიღნაღს, მაგრამ ქუჩების გაუნათებლობა რაღა ღვთის რისხვაა. ბ. 3-ე მანამ ფულს შეკრეფავდა, დიდ ფატიფუტში იყო. შეკრეფა კიდევ, ხუთ ნახევარი ფარანი გააკეთა, მაგრამ მხოლოდ ქუჩების დასამშვენიებლად. მხლა ნათი ძლიერ გავიდა და დაგანა ბევრი დაჯდება ხუთ-ნახევარი ფარანს ანთება?

== ხონიდან გვერენ: აქ თვრამეტამდე ფატიფონი და ორი დილიქანი. ამათი მუშტარი უმთავრესად ხონიდან მუთათისში და მუთათისიდან ხონში მიმავალნი არიან. შოველ დღეს მუთათისისა და ხონის შუა მიდის და მოდის ათიოდე ფატიფონი და თითო დილიქანი. ეს ცხადად გვიტყვიან, რომ ხონს ცხოველი დამოკიდებულება ჰქონია მუთათისთან. ამის შემდეგ ცხადია, რომ ყოველად აუტანელია ის მდგომარეობა, რომელშიაც ახლა ჩავვარდით ხონიდან მუთათისისკენ მიმავლელ-მომსვლელნი. როგორც გუბის წყლის ხიდი, ისე სულ ყველა ბოგირები ხონიდან მუთათისამდის ერთიანად დამალი და დანგრეულია. ბუბის წყლის ხიდზედ ამას წინედ ერთი ფატიფონის ცხენიც გადავარდა და დიმიტეა. დღეს ამ ხიდზედ გასვლა აღკრძალულია, მაგრამ ეს როდი კმარა. ხიდიც და ბოგირებიც უნდა მალე გაკეთდნენ, თორემ კაციც ბევრი დაიხრება ბუბის წყალში უხილობის წყალობით და რაც ხონისა და მუთათისის შუა მისვლა-მოსვლა შეწყდება და ხალხი გაწვალდება, ეს კიდევ მეტი იქნება.

== ძარღანახიდან გვატყობენ, რომ იქ ახლად ამორჩეული მამასახ-

ლისი რიგანი მოხელე გამოდგარა. ახალი მამასახლისი ლ—ლი ჯერ-ჯერობით ყოველ მოვალეობას სინიღისიანად ასრულებს. მან მიაქცია ყურადღება სოფლი-ქამია მელუქნების უსინიღისო ცარცვას. გამოუწყო მელუქნებს საწყაო ჰურკლები, რომლებიც ბევრად ნაკლებნი არიან ძველებზედ. ძველები დაუბეჭდა და ახალი სრული საწყაოები აყი ვინა; ამასთანავე დაუწერა ხორაველის მასანდა მელუქნებსა და დიდის გულ-მოდგინებით აღდგენეს ყურადღებას, მასანდაზე მეტად არ გაყიდონ. შველა ეს, რასაკვირველია, სოფლის-ქამიებს არ ექმნებათ და ამიტომ, როგორც შევიტყუეთ, მოუბოვებით მომხრები და გაუგზავნიან საჩივარი მამასახლისზე ბ. გუბერნატორთან: ჩვენი მამასახლისი ქრთამებს იღებსო. როგორც აღმოჩნდა სოფლის ყრილობაზე სექტემბრის 10, გაიძვრა პირებს უვლიათ სოფლად და დაურიგებიათ ხალხი, რომ მათ სთქვენ მამასახლისის ქრთამის აღება და ამისათვის ჯილდოსაც დაპირებინა.

== სუბუის საჭილოქსერო დასს უმუშაენია აგვისტოს 25-დღან სექტემბრის I-ამდე, მაგრამ ბევრი ვერა გაუკეთებია-რა, რადგან სამისა და ოთხის დღის განმავლობაში გადაუღებელი წვიმები ყოფილა. მინც ამოუთხრიათ და ძირიანად დაუწვამთ შინ ვანი, რომლებზედაც ჩილოქსერა არა ყოფილა (გან. კაკაწი).

== როგორც ვიცით, ბერმანის მმართველობამ გადასწყვიტა დაწესოს სპარსეთში თავისი საელჩო. სექტემბრის 12 ახალი ბერმანის ელჩი მოვიდა ბათუმს და იქიდან, მბილისზე

და ბაქოზე გამოდგარა—განგაშნებდა შიერანს.

„დროის“ კორმასონდენსია

ს.ო.ფ. ქუჩი, სექტემბრის 1-ს.

პრაფერზე რომ არ ვიცი, იქნება ეგონოს ვისმე, რომ სათქმელი არა გვექნდეს რა? ქუჩის საზოგადოება უვლამდის სახედა თუ გმირებით არა, გმირუებით მინცა და, მოგვსენებათ, ეს ჩვენი დრო უმეტესად გმირუების ისტორიას წარმოადგენს. აბა, ყური მომაპყარით, თუ მართალი არ გამოვდგე. ჩვენში სასოფლო სასწავლებელი ბარე ორია, ასე გასინჯეთ ამ სასწავლებლებს მზრუნველებიცა ჰყავთ, ანუ უკედ ვსთქვათ, თითონ სასწავლებლები განსლავან, მზრუნველთა: მზრუნველნი. ძიღვე უფრო მდაბიურად მოგახსენებთ: სასწავლებლები ამის მეთედსაც არას გამოვლიან (რადგან დარწმუნებით იციან, ვერას მიიღებენ) თავიანთ მზრუნველთაგან, რამდენსაც თითონ მზრუნველები იღებენ და კიდევაც ელიან მიიღონ თავიანთ სამზრუნველოთაგან. სიტყვა-ცარიელობა რომ არ შემწამოთ, ყურად იღეთ. რადგანაც ქუჩის საზოგადოებამ (ძველი კამერალით 600-მდე გლეხია) ორ-მასწავლებლიანი სასწავლებლის განსნა გადასწყვიტა ბატ. აღშიბიას რჩევითა და ჩავონებით, მზრუნველად მ—ლი პ. შავ—ვილი აირჩია ყრილობაზედ და არა მ—ლი ლ. ჩ—ძე. შემორე ნათქვამიდან საზოგადოდ მზრუნველებზე ყველას ცხადად წარმოუდგება ამ შემთხვევაში მ. ჩ—ძის მუცლის ტკივილი, რადგან კარგად ვიცით, რომ ვინც სოფელში სწავლის გაგრცობებაზედ მზრუნავს,

სათემო „დროის თავის“ შეხების ღირსნი გამხდარიყვნენ.

დროის თავი მათთვის სახუმრო არ იყო; მის წინაშე ნათქვამი სიტყვა ევლარ გადაბრუნდებოდა, ყოველი მოხვევე სიცილის ირჩევდა, მოშორდებოდა დედას, ძმას... გულის საყვარელსაც-კი, მაგრამ ამ სათემო კავშირის ნიშნის წინ მიცემულს სიტყვას კი ევლარ უღალატებდა.

არც სახუმრო საქმისთვის იყრებოდა დღეს თემობა. თავისუფალთ ყმობას უქადდნენ, დამოყრებული მეზობლები ომს უტყდებდნენ, გაუმადლარი ნუგზარ მრისთავი ლომსავით ბრდენიდა, მის განუახლებელს წაღილს ხალხის დამონებისას მარტო მთიულეთი ევლარ აკმაყოფილებდა, მისი ბატონური მოძნობენილება თავისუფალ მეზობლებთან ევლარ თავსდებოდა, იმათი დამორჩილება უნდოდა და უნდა დამორჩილა, თუნდა ამისთვის მოძმეთა სიხსლით შეღებოლიყო.

მოხვევებს ესმოდათ, რომ საქმე სახუმრო არ იყო და ღირსეულს ღირსეულად დახვედრას უპირებდნენ.

XII

სამების ტაძარი სდგას ყირვან-წყე-

რიდგან თავივე მინდვრად წამოსულის ქედის ბოლოზედ, სადაც პატარა გორას მაგვლად და მოხდენილად თავი აუხრათავს და მტრის მხარეს კი ერთბაშად მიიმე დაღმართად და შევბულას. ბერგეჟამდის. აშენებული თლილის ქეთი, საკმაოდ დიდი ტაძარი, სამრეკლო და საბჭო, რომლისთვისაც ჯერ ბუნებას შემოუწვლია მაგარი კლდის კედელი და მეგრეზოგიერთს ადგილებში კაცის ხელს კიდევ უფრო მეუმაგრებია—ამასა და სასიამოვნო სურათს წარმოადგენს.

ამ ადგილს ახლო-მახლოდ არა აქვს სათალი ქვა, რომლითაც ტაძარი აშენებული არის, წყალიც საკმაო სიმორეზედ ქვევით ხევში ჩამოუდის. ბზად მხოლოდ ერთი პატარა-ხვეული ბილიკი შესდევს, რომელზედაც ქვევითი კაც-კი გაჭირვებით ადის. ასე რომ პირველსავე შეხედვებზედ კაცი განცვიურებაში მოდის და ნება უნებლივ თავის თავს ეკითხება: «საიღვან მოუტანიათ ამ ჩინებულის შენობისთვის მასალა, ან რითი მოუხინინათ?»

საკმაოა ამ შენობის ნახვა, რომ კაცმა გაიგოს, რა შეუძლიან ხალხის შეერთებულს ძალას და მათს ამაღლებულს სულიერს მდგომარეობას. ტაძრის კედელში

მხოლოდ ერთს ადგილს ჩატანებულია მარმარილოს ქვა, რომელზედაც ქარსა და ნიაღვარს ჯერ ვერ მოუხსწერია სრულიად ამოეშალა ზედ წარწერა და მწიგნობარს კიდევ შეუძლიან გაარჩიოს სიტყვები: ... ხარი ღომა... მწყემსი თვედარე... ეს ორი სახელი, რომელთაც უყვევლია, დიდი ღეწლი მიუძღოდით ამ ხევის წარსულის დიდებს აშენებაზედ. მიმავალი ხალხი შეეუნა მთის გვერდო ედ და სწორედ იმ დროს, როდესაც ხალხი შეგროვდა მინდორზედ, ტაძრის გაღაფიღვან ჯერ-წყვიტი ამოყო დროშის ჯეჟმა და მეგრე მთლად დროშაც გამოჩნდა, რომელიც ვაშლილიყო და წყნარად ფრიალებდა. წუთზედ მთელი ხალხი მუხლებზედ დაეცა და მიწასთან გავრთებით თავიანი-სცა სახალხო წმინდანს.

ქედელზედ გადმოჩნდა ქუდ-მოხდილი კაცი, გძელის გაშლილის თეთრი თმით და წვერით. ხამის უმეტეე-რო თეთრი პერანგი, რომელზედაც უზრალთა თოკი ქამრად შემოაქვია, რადგან საოცრებოდ მოგახჩენებდათ მოხუცს. გაბრწყინებულნი, მაგრამ დამყარებული მოხუცის სახე, ზრუნვითა და კმუნვარვარით სახეზე ყველას გულს იგებდა და მისვე უნებურად იმორჩი-

ლებდა. ხალხს მოშორდა სასოფლო დროშები, რომელნიც ტაძრის გაღაფანში შეიტანეს თეთრ ჩოხა მედრო-შეებმა და რამდენიმე წუთს შემდეგ დროშის თავს გარს შემოახვიეს. შველა გაჩუქდა, დაქარადა. ჰავრმაც კი იგრძნო, რომ უნდა დამვიდებოლიყო, თავი მოეხარა ამ სახალხო ყრილობის წინაშე, რომელსაც დღეს უნდა გადაეწყვიტა ხევის-ბედი მოხუცმა შენძრია დროშა და ამ საერთო სიხუმეში გაისმა პატარა ზარების წკრიალი, რომელმაც შეაკრთო მუხლ-მოყრილი ხალხი და ძარღვებში ქრუანტელსავით გაუბრინა.

— ამქალობებენ, ამქალობებენ! ბოჩა ამქალობებს! ჩურჩულმა ხალხში ნიავსავით გაიბრინა და შესწყადა.

ბოჩამ კიდევ შენძრია დროშა, კიდევ გააწკრიალა ზარები და პირველის გადაწვრით მოჰყვა წყნარად, ტკბილად და დინჯად ხალხის დალოცვას. საერთოდ ხალხის დალოცვის შემდეგ დაიწყო იმათი დამწყალობება, ვისაც სათემოდ თავი გამოიჩინა და შრომა და ჯაჟა არ დაეშურებინათ თავის ხალხის კეთილ-დღეობისთვის. დამწყალობა ისინი, ვინც მტრის განსადევნად მღვეარში პირველი გასუ-

იგი აღვივალდა ამაღლებდა იმერეთის განათლებულ მწყემსთ-მთავრის თვალში და ამას, რასაკვირველია, მოჰყვებოდა „ცოტა რამ საწინააღმდეგო“. ამ ერთმა მთავარმა გარემოებამ და სხვამ ათასმა წერილობრივმა აიძულეს ჩ—ძე ექადაგნა სოფლისთვის (ზოხა-ჯიხაში) ორ-მასწავლებლიანის სასწავლებლის შეუზღვედ გაყოფა და ჯიხაშიისთვის ცალკე სასწავლებლის გახსნა. ამ სასწავლებლის მფარველად თავის თავს ამზადებდა. ცხადია, მისი სიტყვა ქუჩაში მოსასვლელი შეიქნა, რადგან ჯიხაშიის სასწავლებელს შემწეობას უქადა და საკმაოდ მდიდარი ჯიხაშიის „გამსესხებელი-შემნახველი ამხანაგობა“ და იქაური აზნაურობა. ღღეს ჩვენში ყველასთვის ცხადზე უცხადესია, რომ თუ აქამდე ჯიხაშიის სასწავლებელი არ გაიხსნა და უფრო მეტად სამუდამო არსებობა შეეცოდა, ამის მიზეზი მისი ძალად მხრუნველი მ. ჩ—ძეა. თავის უკუღმართობით მან მოუსპო ამ სასწავლებელს უიმისოდაც მცირე წყარო არსებობისა, რომელიც (წყარო) ახლა მისის მეოხებითა სრულიადც დამშრალია. მე მოგახსენებთ ჯიხაშიის „გამს. შემნახ. ამხანაგობაზე“, რომელიც ღღეს სიკვდილის კარზედ არის მიმდგარი ერთი მხრით ჩ—ძის ჯიუტობისა და ამხანაგთა მიუკარგბლობის წყალობით და მეორეთი „ამხანაგობის“ თავ—მჯდომარის ბატ. ნ. ლ—ძის უხერხულის დამოკიდებულების მიზეზით ამ ამხანაგობასთან.*)

მეორე წყაროს სკოლის არსებობისა თითონ ჯიხაშიის მცხოვრებნი შეადგენენ, მაგრამ მათ მ. ჩ—ძემ

* ამ საგნის შესახებ ჩვენ დაწვრილებით მოველაპარაკებთ მკითხველებს. ავტ.

ლიყო, დამწყობობა ის ვაჟკაცნი, იარაღს რომელიც გამართულს იხანავედენ და გაათავა უფლის ვედრებით, რომ მას ხევედ ხელი არ აედო და ყოფილიყო მისი მფარველი ყოველს გაჭირვებაში მრავალ-გამიერ.

დასწავლობების დროს ზოჩას ყოველს ესყენებდა ხალხი გრგვინ-განათვალითა: ამათ, მენს მადლსაჲ. ამ ხმას მთელი მსცემდენ ბანსა და ათას გვაოდ-მეცხვილ ხმად ჰაერში დაუხატამდე.

როდესაც ბოჩამ დალოცვა გაათავა ხალხს გამოუცხადა ნუგარ მრის-თავის სუოვილი.

აქამდის მყვიდალ და წყაროდ მყოფი ხალხი ერთბაშად შეინძრა, ერთბაშად აღელდა და უძაყოფილების გამო კარგა ხანს ბორცვდა.

— ბაჩუბდით! რამდენჯერმე გაიმეორა ხმა-მადლად ბოჩამ და, ცოტა ხანს შემდეგ დაიწყო.

— მერთი დიღია და გულ უხვი!

თავის გაჩენილს კიდევ დაარჩენს... ჩვენც არ დაგვკარგავს... რაი უნდა ჩვენგან ნუგზარას, რაისთვი გვეჭრება ოჯახობაში?.. ჩვენ ვიცნობთ ქართულად მეფეს და ღღემც გაშავებია იმ მოხვევს, უკუღმართადაც მოჰქცევია

სრულიად წართვა ხალხის სასწავლებლისათვის ხარჯის გაღებისა, რადგან ძალად-მხრუნველი ესე თითონვე „გაფორდაჩიკდა“ და სასწავლებლის სახლის აშენების თაობაზე განზრახ ისეთის ხელწერილით შეეკრა ხალხს, რომლის ძალითაც, როგორც ახლა აღმოჩნდა, არავის პასუხს არ გასცემს და კანონის ძალით სრულიად შეუხებელი დარჩება; ის კი არა თუ თორმეტი თუმანი დაპირებაზედ მეტი მიუღია ხალხისგან და სასწავლებლის სახლს კი ოც-დაათი თუმანიც ვერ მოათავებს ისე, როგორც ხელწერილითა მოხსენებულთ. ახლა ხალხმა სრულიად არ იცის, რა მოაგვაროს, რადგან ჩივილით ვერსად იჩივლებს. თითონ „ფორდაჩიკი“ კი ამას ბრძანებს: მე პირობა არავისთვის მიმიცია, ხოლო ხალხის პირობა ის იყო, რომ მას მანამდის ეძღია ჩემთვის ფული, სანამ სახლს მოვათავებდიო; მომიგროვებთ კიდევ ფულები და განვაგროვებ მუშაობასაო. ჩვენ კი ვფიქრობთ, რომ თორმეტი თუმანი, რომელიც ხალხისგან არჩეულმა პირებმა ანგარიშის გამორთმევის შემდეგ პირიქით ჩ—ძეს დაადევს, სამხრუნველოდ ერგება ამ უკანასკნელს და ამაზედ ხალხს ხმა არ ამოეღება. რაც შეეხება სახლის მოუთავებლობას, ამაზედ ხმის ამომღები, თუ მეტი არა, უმადური მინც იქნება, რადგან მადლს არ სწირავს მ. ჩ—ძეს იმისთვისაც, რაც გააკეთა. ის კი არა, მ. ჩ—ძეს, როგორც თითონვე ბრძანა, პირიქით თავის საკუთარს საშუალებიდან ჩივილმეტი შაური დახარჯვია სასწავლებლის სახლის ასაშენებელი! წარმოიდგინეთ, რა თავგანწირვას და!

სხვაში რომ ყოველისფერში მტყუანი იყვეს მ. ჩ—ძე, ამ ერთს საყვე

იმ ქართველის ღედას წუთი, რომელმაც მეფის გაჭირვებაში შეიღი შეინბრალოს, ხალხისთვის სახლიც, ნაშობიც არ გასწიოვს!.. შემსახურებით ჩვენთა მოძმეთა და გრეც უნდა იყოს... მაშ მმა რაისია, თუ გაჭირვების ღღესაც მმას არ მიეშველებს?.. მაგრამ ნუგზარა-კი თავს იღებს და ღღეს გაძრივლ-ეულს, გაუძაძლარი თვალი ჩვენკენ მოუქცევია, ორი მეზობელი ერთურთს უნდა ქაჭკიდოს, მონევე და მთიულნი ერთურთ შეხატოს და თავად კი გაბატონდეს... რას იტყვით, ჯაძაათნო!.. ნუგზართან ბრძოლა აღვილი არაა, მთიულთაც ძმობა დავიწყებითა და ჩვენებდ გამოლაშქრას აპირებენ... ღვეძოროხილდეთ?

— ამ ივიდებულნი ხალხი ისევე შეირყა და აღელდა; გრგვინ-განათვალით გუჟინი ხალხისა გაერთებულყო და ჰაერს მხოლოდ ერთი მდგარი სიტყვა არ ეყვდა.

— არა, არა, არა! ბანუწყვეტლად ისმოდა ხალხში.

მოთბამად მინდორზედ ხალხის წინ ერთი ყმაწვილი ბიჭი გამოვიდა, რომელმაც ხელით ხალხს გაჩუმება ანიშნა და დაიწყო:

— ბოჩაუ! რაისთვი გვეკითხები მავას... ხეცმა ძმობა იცის და, ღთის

ღურს მინც სამართლიანად აძლევს ჯიხაშიელ აზნაურებს; ის დალოცვილებიო, ამბობს მათზე, — პირველად, სამის წლის წინედ, მარტო თითონ კისრულობდენ სასწავლებლის ხარჯს, ოღონდ კი ჯიხაშიისთვის ცალკე გაგვეხსნა და ახლა გლგებებს ოღენიც არ გამოიღეს და გაღარიბებულ ურია-სავით ძველ-ანგარიშებს გამოსდგომიან და რაღაცა ფულებს მიხრვენო!!?

მეორე სასწავლებლის (ქუჩაში) საქმე კი უკედ წავიდა, რადგან გაიხსნა და არსებობს სამი სოფლის ხარჯით; მაგრამ თითონ სასწავლებლის სახლის აშენებას არც იქ ჩაუდგია უხიფათოდ. იქ თუმცა მხრუნველს არა, მაგრამ მის მეტს, სხვას არავის არ დაკლებია სასწავლებლის ფულების ყურება. ეს „ჩინელები“ ვართო (სოფლის მადგერი კაცები), ეს ხელო-სანიო, ეს „პოპოშიკიო“, ის „კატინ-ტატიო“, ეს მამასახლისიო და სხვანი-და-სხვანი. ამათ რაც წერილ-წერილად ირგუნეს, შეადგენს თხუთმეტოდეთუმანს, რომელიც ჯერ დაკარგული არის სასწავლებლისთვის. ამაზე მამასახლისის უფროსისაგან მოწერილობაც მოუვიდა: „მომახსენე ყოველივე გარემოებაო“, მაგრამ „ყოველივე გარემოება“ ჯერ ქვის ქვეშ არის შეფარებული და ციცუნია — გამორუყები გაუმქლანებელი სუფევენ.

აქაურ სასოფლო ბანკებზე და — სასამართლოებზე შემდეგისთვის დარჩეს.

რუსეთი

ბაზ. „ნაჟოსტის“ სიტყვით, ამას წინად შემდგარა საზოგადოება, რო-

მადლობა, მოკეთედ მკოფს მეობელოს-თვის ჩვენგან ყველა თავს გადასდებს... მოკედეს ის კაცი, ვინც მოძმეს ვერ გაიტანს, შერცხვეს ის ქუდასანი, ვინც მეზობელს ღალატად შეადგებს!.. მაგრამ ის მოხვევეც დიმაზხოხს, ვინც ყმად განდობა ისურვოს!.. ნუგზარა-კი ცხადგან განხლებულა და ჰკონია ჩვენი დამორჩილებაც ადვილ იქნების. მთიულთაც დავიწყებით ჩვენი კაცობა და პურ-მალი: ჩვენზედ მოდიან... მრთხელ დაბადებულეს ერთხელ ვინდის სიკვილიო... ბავწყედეთ, ხალხო, და ცხრა ხალხს-კი ნუ ვიბატონებთ!

— ბავწყედეთ, გავწყედეთ, — იყო ამ სიტყვების საერთო პასუხი.

მოლაპარაკეს მიუახლოვდა ვიღაცა მოხუცი, დაეკრძო ჯოხზედ და მიუბრუნდა:

— მნისე! ღთის მადლმა, კარგი მამისი შეიღი ხარ და თავდაც კარგი ვაჟობა გეტყობის... ჰაი, ჰაი, რომ ვაჟკაცს შერცხვენილს სიცოცხლეს სიკვილით ურჩენენ, გაწილებას ცოცხლიე მიწაში ჩამარხვა... რაიც სთქვი, ღთის მადლმა, კარგადა სთქვი და აგრეც უნდა ყოფილიყო!.. მაგრამ მთიულნი ჩვენი ძმები არიან, იმათ მაცლურად შესდგომია ნუგზა-

მელსაც საგნად გაქვს „განაჩინება“ კუბერნიის და მახრის ქალაქებში მიწის საწარმოებელი იარაღების საწყობები; ამ საწყობებთან იქნება გამართული მუდმივი გამოფენა სასოფლო მეურნეობაში სახმარებელი იარაღებისა. საწყობების დანიშნულება მარტო ის არ არის, რომ ასალოს მიწის საწარმოებელი იარაღები, არამედ ისიც, რომ მსურველთ აქირავოს იგი იაფ ფასად. საწყობებთან გაიმართება აგრეთვე საყოველთაო ლექციების კითხვა სხვა-და-სხვა საგნებზე, რომელნიც მიწის წარმოებას და საზოგადოდ სასოფლო მეურნეობას შეეხებიან. საზოგადოების დამუშენებელი, როდესაც წესდება დაუმტკიცდებთ, გაუგზავნიან ცირკულიარებს მიწის საწარმოებელ იარაღთა ჭაბრიკების პატრონებს და მოიწვევენ, რათა მიიღონ მონაწილობა მუდმივს გამოფენაში, რომელიც საწყობებთან იქნება გამართული. როდესაც საზოგადოება კარგა ბლომად მოიპოვებს საშუალებას, მაშინ საწყობები რუსეთის ყველა შემსახნევე მიწის საწარმოებელ ადგილებში გაიმართება. იმ წესდების ერთი პარაგრაფი, რომელსაც საზოგადოება ადგენს, გამოითხოვს ნება-რთვას იმის შესახებ, რომ სასოფლო-სამეურნო კრებები იწარმოებოდეს საზოგადოების წევრებად შეუძლიანთ იყვნენ როგორც სოფლო მეურნეონი, ისე მიწის საწარმოებელ იარაღთა ჭაბრიკანტების და საზოგადოდ ყველა ის პირნი, რომელთაც შეეხება სასოფლო-სამეურნო საქმე. საზოგადოებას ჯერ 700,000 მანეთი თანეი ფული აქვს, მაგრამ თანხმად წესდებისა მას შეუძლიან გააბევროს ეს თანხა.

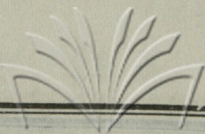
რაი, ჯერ ეცადნეთ მათთან მორიგებას და ოსებისა-კი რაი მორიგება გინდა. ამ სიტყვებზედ ხალხი ორდასად გაიყო. მრთი ითხოვდა პირდაპირ შეხმას განურჩევლად, ვინც უნდა ყოფილიყო მოწინააღმდეგე, მეორეს კი მოძმეთ შეცდომისთვის მორიგების უცდელად შეხმა არ უნდოდა.

ხალხი კარგა ხანს მოელოვარებდა და არავითარს გადაწყვეტილებას არ ადგებოდა.

მაისმა ისევე ხარების წკრილი, რომელმაც ხალხში ისევე სჩუმე ჩამოაგდო.

— ხალხო!.. დაიწყო ბოჩამ, — გვიანობისა აღარაა, მტერი კარს მოგვდგომია, გამოვიდენ თემის თავები... მტერსაც და მოყვარესაც ყველას დახვედრა უნდა... თემის კაცი! — დაიძახა იმან.

ამ სიტყვების შემდეგ ხალხიდან გამოვიდენ ჯგუფ-ჯგუფად ამოჩიულები და გასწიეს შინდის სამების საბჭოში, სადაც ხევის ბერის ბოჩას თაოსნობით, ხევის ბედი უნდა გადაწყვეტილიყო.

უცხოეთი.

ბერძანეთი. ერთი ნემეცური გაზეთი, რომელიც ოქციონურ გაზეთად ითვლება, სამთა იმპერატორთა ერთმანეთის ნახვის შესახებ იწერება შემდეგს: «რამდენიმე დღის შემდეგ მოხდება შესანიშნავი შემთხვევა, ისეთი შემთხვევა, რომელიც ეპოქას შეადგენს ჩვენს საუკუნეში. ამ შემთხვევის საგანი და მნიშვნელობა ჯერ-ჯერობით დიდის საიდუმლოებით არის მოკული; ჩვენ სრულებით არ ვიცით არა ამ საიდუმლოებისა და ისეთს მდგომარეობაში ვართ დაყენებულნი, რომ არა გვაქვს არავითარი ღონისძიება მკითხველებს ვაცნობოთ რამე იმის შესახებ, თუ რა უნდა მოხდეს. მაგრამ ჩვენ არ შეგვიძლიან თავი შევიკავოთ და არ შევუბნობინოთ ჩვენი მოსაზრებანი, რომელთაც საქმის გარემოება გვამცნევს. შესაძლებელი არ არის, რომ იმპერატორების და მათი პირველი მინისტრების ერთად შეყრის დროს, რომელმაც იქნება მხოლოდ რამდენსამე საათი გასტანოს, ისეთს საგნებზედ იყოს ლაპარაკი, რომელნიც ჯერ არ იყვნენ აღმოჩენილნი. მეორე მხრით, ჩვენ არ გვინდა ვერაფერით, რომ ამ შემთხვევას მხოლოდ დემონსტრაციის მნიშვნელობა ჰქონდეს, რადგან მაშინ, რასაკვირველია, არა ღირდა მარტო ამისათვის ისრე ძრიელ მიექციათ მასზე მთელი ქვეყნის ყურადღება. ამისათვის ჩვენ ვფიქრობთ, რომ იმპერატორების ერთმანეთის ნახვის ისე უნდა ეწყურობდეთ, როგორც მანიჭესტატის იმისთანა გარდაწყვეტილებათა დაბოლოებებით მიღებისას, რომელნიც, დიდი-ხანა, მომადლებულნი არიან».

ბრიტანეთის ინდოეთი. მკითხველებს ეხმობათ, რომ ინგლისის მმართველობამ ინდოეთის ვიცე-კოროლად ლორდი რიზონის მაგივრად ლორდი დეჭაჭერინი. დანიშნა ბაჭეთების სიტყვით, უმთავრესი მიზეზი ამ თანამდებობაზედ დეჭაჭერინის დანიშვნისა უნდა იყოს ის, რომ ბრიტანეთის მმართველობას უნდა შეუაპის ბედობილი ხელთ იგდოს. მეორე მიზეზად კიდევ გაზეთები ასახელებენ იმ გარემოებას, რომ ინდოეთის მცხოვრებლებს ამ ბოლოს დროს ძრიელი მღელვარება ეტყობათ. ამ შემთხვევაშიც, როგორც პირველში, საჭიროა, რომ ინდოეთის გამგე მტკიცე ხასიათისა და ადმინისტრაციის საქმეში დახელოვნებული იყოს. ზოგიერთა ინგლისური გაზეთები შიშს აცხადებენ იმის გამო, რომ ზოგიერთა ინდიელ თავადებს საკუთარი, დამოუკიდებელი ჯარები თუშე ჰქავთ.

მოვარდა უნივერსიტეტში სრულებით უბრალო საქმეზედ: მოიწვიონ თუ არა ადგილობრივი კომპოზიტორი ლისენგო ხოროს დირექტორად მომავალს დღესასწაულებზე; კანიკულების შემდეგ ეს უთანხმოება მოიხსნა და, სტუდენტების სერვილისამებრ, სამესიკო ნაწილის გამართვა იუბილეს დროს ბ. ლისენგოს მიენდო; შემდეგი უთანხმოება გამოიწვია იმ გარემოებათ, რომ სტუდენტებმა მოინდომეს თავიანთ სადამოზე სტუდენტების მოწვევა უკონტროლოდ იმ პირობით, რომ იუბილეს დღესასწაულზე ბილეთებით 300 სტუდენტზედ მეტი არ დასწრებოდა. უწესობა დაიწყო დიდი სექტემბრის მ-ს: ზოგიერთა პირთ, როდესაც უნივერსიტეტის აქტზე მიდიოდნენ, ბულვარზე შეგროვილი სტუდენტები უშტვენდნენ; აქტის დროს სტუდენტების გროვა და სხვა პირნი სიმღერით დადიოდნენ ქუჩებში; ესევე გროვა შეიკრიბა სადამოზედ რექტორის სადგურის წინ და ქვებით ჩამატვრის თანჯრები; ერთს პროფესორს, რომელიც სხვა პროფესორთა შორის რექტორის სახლში იყო, თავში მოხვდა ქვა; მოიწვიეს პოლიცია და უსახხები მუთათის ადგილზედ, მაგრამ როდესაც მოვიდნენ, იქ აღარავინ დახვდათ. პროფესორებმა რექტორს მიართვეს ადრესი, რომელშიაც თანავრძნობას და პატივისცემას უცხადებენ.

ტიანძინი. მშვიდობიანობის მომხრე ლი-ხუნგ-ჩანს ისევ დაუბრუნეს უოვედნივე წინანდელი თანამდებობანი.

სექტემბრის 13-ს.

კატიბა შარბი. „ქურნალ დე სან-პეტერბერ“-იც ამტკიცებს იმ ამბავს, რომ რუსეთი მიემხრო სხვა სახელმწიფოების აზრს ეგვიპტის სახემწიფო ვალის შესახებ. ამასთანავე იგი დასაქნს, რომ ჩვენს მართებლობას სამწუხაროდ დაურჩა ის გარემოება, რომ ლონდონის მართებლობამ მარტო თავით იტვირთა ასეთი მძიმე საქმე სხვა თანამონაწილე სახემწიფოებთან მოელაპარაკებლად.

ვანცხადებანი
ახლად გახსნილი
სამესხიკო ქარხანა
„სოფლის მეურნე“
ზადმოვლა ახალს სადგურში ბოლოენის პროსპექტზე № 11, სახლი რეიტერისა (სადაც უწინ იყო «Ошество Бережливости»). (5-5)

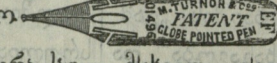
ცელეკრამები
(„ხრდილოეთის სააგენტოსი“)
სექტემბრის 12-ს
კივივი. ჯერ კიდევ კანიკულები არ იყო, როდესაც უთანხმოება ჩა-

დაიბეჭდა და იხილვა, თბილისის, ქუთაისის, გორის და თბილისის შიგნის ალაზიანში

საქართველოს
მოკლე ისტორია
მოსკე ჯანაშვილისა.

შახნი 60 კოპ.

შინც პირ-და-პირ გამოცემისგან (Тифლისь Михайлов. ул. № 42 Георгию Давидовичу Картвелову) დაიბარებს არა ნაკლებ 20 ეკს., იმას წიგნი დაეთმობა 50 კაპიკად.

საკლობუსო **ქაღალდები**

რომლებათაც შეიძლება წერა სულ მსხვილ, უსუფთაო ქაღალდზე. ერთად ერთი სააგენტო ინგლისის მალაზია. იქვეა აუარებელი სხვა-და-სხვა კარგი ქაღალდები უოველის «ხელისათვის»—25% იაფად, ვიდრე სხვაგან. იქვე: მელანი, ქაღალდი, კანკერტები, რეკულები, ლაქი, კარხანდაში, ზენალი, კაღმები, ბუმაყენიკები, შორტ-სივარები, ალბომები, რამკები, მკატალები, სამართებლები, სანთელი, სალესი, ცრამკები, ჭურჭლის საწმედად (ბოჩასი) თეთრეული-სათვის, ჰატარა სალესი აიტაისათვის, კლიონკები, ტასტები, სავანძლები, სარკე-ები, სავანცხლები, ბუხმენი, ზარები, ბინკალები რეკუტკები, ვატკრასები, მზის-სათები, კოპასები, ტრამპეტები, მეწკები, ნემსები, მანკიტები, სვის-ტოკი, პომონი, ქამკები, სარტყლები, შრამკები, სანკრამკები, კრანები, ფილ-ტრები, შხატკები, თავისა; ტანისამოსისა, ცხენისა და პატენტისანი მკინტოშები, კრატები, საქიმო ქაღალდი ვატკრ-გლონტისათვის და სხვ. და სხვ.

პატაშინ—20 კ. (100-8)

გავასიის სამოსწავლო ოლქის სწავლა-განათლების მზრუნველისაგან ნება-დართული

საკომერციო ქუჩისანი თბილისში

ორთავ სქესის პირთათვის.
1884—85 წ. შემდეგს სანებს ასწავლიან: 1) საკომერციო ეკონომიას, 2) საკომერციო არითმეტიკას და სხვებზე ანგარიშს, 3) ბუხვალტერის (მარტის, ორისის და სხვანკის), 4) საკომერციო კორესპონდენციას, 5) სავაჭრო და სავექსილო წყადებას, მსურველთ ასწავლიან აგრეთვე 6) ჭრანტუხულს ენას, 7) სუკთა-წერას და გავრულს ხელს.

სწავლა დაიწება სექტემბრის 15. მიღება ახლად შემოსულია დაიწება აგვისტოს ოცდგან უოველ-დღე სადამოს 5—8 საათამდე. იქ საცა კურსების გამართული; სოლოლაკისა და რტიშნევის ქუჩის კუთხე, სახლი ალექსანდრე უორდ-ნოვისა, № 21. დაწერილებათი ცნობანი, აგრეთვე პროგრამები და დაწერილი წესდებანი შეიძლება მიუქთად მაიღონ მსურველთ, საცა კურსებას, მათას წყვიანოვებას საბანკო კონტორაში. ქაღალს გარეშე მცხოვრებთ სთსოვენ მამართავდენ წყალით ჭურსების დამფუძნებელს ს. მანუელიანცს, თბილისში. (7-7)

საბუღალბო

ბამოვიდა და ისხილვა
მრ. ჩარკვიანის და
მრ. ჩარკვიანის (პუკისის)
რედაქტორობით
ილია ქაჭავაძის, ალექსანდრე სარკვიანის და პეტ.
უბიკვიანის.
ფასი ერთი მანათი და ათი შაური. (5-5)

არწრუენისეულ მარკვასლაში
სასახლის ქუჩაზედ, იძლევა ქირით მალაზიები, სადგურები კანტორებისა, სავაჭრო სახლებისა და საწყობებისათვის. პირობების შეტუობა შეიძლება ქარვასლის კანტორაში. (25-8)